

Prísásetan og útflutningur í okkara grannalondum

Eitt av evnunum á fiskivinnutugingum varprísásetan og útflutningur í okkara grannalondum. Tryggvi Johansen, leiðari á føroysku viðskiftastovuni í Keypmannahavn helt fyrilestur um henda spurningin. Hann segði:

— Tey, sum hava fylgt við í orðaskiftinum seinastu árin, hava lagt tilmerkis, at just einið «prísásetan» og munurin millum teir prisir, føroyski fiskimaðurin fær fyri

fiskin javnmætt við starvsfelagar í okkara grannalondum, hevur verið ógvuliga nógv frammi.

Úttan at hava nakra ætlan um at provokera nakran, vil eg siga, at hetta tjak ofta tykist hava verið eitt sindur veruleikafjart og bygt á upplýsingar, sum als ikki hava verið samanberiligrar.

Og just tað at fáa tilvega tilfar, ið kann samanberast, er avbera torført. Hetta er einahelt orsakað av, at tað i

ymstu londunum finnast so nógvir og ymiskar skipanir hvat stuðul til fiskaprisir og annan stuðul til vinnuna sum soleiðis viðvikur. Harumframt gera eisini geografisk viðurskifti tað torført ella beinleiðis meningsleyst at samanbera okkara avreiðingar — ella avrokningarpriir við teir, sum eru galdandi norðanfyri ella sunnanfyri okkum.

Men harfyri skulu vit sjálvandi kanna og samanbera

fyri at læra — og ikki falla fyri freistingini at gera beinleiðis samanberingar. Ongin ivi er um, at tann skipan vit hava, hvat prísásetan og umsetningi við fiski viðvikur, neyvan er verðsins besta. Hon kann — og eigur — alla tíðina at verða broytt soleiðis, at hon á best møgulegan hátt kann liva upp til sjálvt høvuðskravðið: at tryggja størst møgulega úrtøku til vinnuna sum heild.

Ikki minst broytingarnar í

Høvuðssetningurin í norska fiskivinnupolitikkinum:

At tryggja fiskivinnuni í minsta lagi somu inntøku sum í øðrum londum

Fiskivinnupolitikkurin er eisini landspartapolitikkur

Um galdandi fiskivinnuskipan í Noregi greiddi Tryggve Johansen m.a. frá:

Í Noregi er høvuðssetningurin í øllum fiskivinnupolitikki at tryggja fiskivinnuni í minsta lagi somu inntøku sum í øðrum vinnum, og at prisirnir eru stabbil. Harumframt er tað eitt aðalmál, at tryggja fólki í útjáraøkjunum eina so góða inntøku, at tey støðast har. Fiskivinnu-

politikkurin er sostatt eisini landspartapolitikkur.

Til tess at liva upp til henda setning er gjørd ein skipan hvat viðvikur studningi til fiskivinnuna og handli við fiski og fiskaverum, sum óivað fyri fleiri av okkum tykist tung og fløkjaslig.

»Salgslag«

Allur umsetningurin og prísáseting í fyrsta liði skal sambært norsku r áfiskalógina

ganga gjøgnum eitt sokallað »salgslag«, og tað stendur einastaðni í lógini at »Kongur kann seta forboð fyri at virka, um seta ella flyta út ráfisk, sum ikki í fyrsta liði er seldur gjøgnum ella við góðtøku av einum góðkendum »salgslag«. Tað finnast í dag 14 slik, harav Norges Ráfisklag er eitt størsta av teimum, ið umseta botnfisk. Í stýrinum fyri »salgslagen« eru umboð fyri allar partar av vinnuni, t.e. fiskimenn, reið-

ara, tilvirkarar, keyparar og útflytarar.

Høvuðsamboðið í soluni í fyrsta liði er ein minstaprisur, ið »salgslaget« ásetir. Hesin verður settur soleiðis, at hann skal geva rimiliga inntøku til skip og manning og kann tí eisini verða bygdur upp á eitt prisiskoyti, sum eg skal koma nærri til seinni.

Men hvi er so handlin við fiski í 1. liði so skipaður á

Framhald á síðu 11

veiðimynstrinum og munandi ábøtur viðv. sambandinum til meginmarknaðarnar hevur gjørt at evnini prísásetan og skipan av utflutningi hava verið og eru ógvuliga nógv frammi í dagliga tjakinum.

Ikki bert her í Føroyum, men líka nógv í grannalondum. Betri umstøður til viðgerð av fiskinum og avmarking av veiðini hava eisini gjørt sitt til hetta, segði Tryggvi Johansen.

Danska skipanin ógvuliga einföld

Um dansku skipanina segði Tryggvi Johansen m.a.:

tey skulu gjalda fyri fiskin.

Hetta vil siga, at tá til fiskur er á marknaðinum og prisurin høgur, fer meginparturin til fiska nýtslu.

Danska skipanin er í mun til hinar ógvuliga einföld. Sum flestum kunnugt verður nógv størsti parturin av feskfiski seldur via uppbøðum, ið finnast víða hvar í landinum.

Prísásetanin er fri, tó soleiðis, at tað sambært EF-skipanini eru settir minstaprisir á flest øllum fiskaslagum. Røkkur prisurin ikki uppá minstaprisin, orienteringsprisin, sum hann er kallaður, má fiskurin takast út av marknaðinum og hareftir ikki seljast til mannafóði. Aðrenn Danmark kom við í EF var ongin slikur minstaprisur.

Hinvegin eru orienteringsprisirnir so mikið lágir, at tað bert er evarska litil partur av fiskinum, ið verður tikin út av marknaðinum. Prisurin kann tó svinga rættliga nógv. Tað hevur í hesum samanhangi sjálvandi ógvuliga stóran týdning, at geografiska støða Danmarkar ger landið til ein av størstu og høgligastu leverandørnum av feskum fiski. Tey, ið vanliga keypa feskum fisk, bæði í Danmark og londunum uttanum — hetta er tann parturin av marknaðinum, ið størstu keypiorkuna hevur, herimillum hotel, matstovur o.t. — ikki í størri mun eru ávirkaði av hvønn pris

høvdu tapt uppá at keypt fiskin til høga prisin. Hin veigin ger eftirspurningurin frá flakavirkjum o.l. og ein meirselva av feskum fiski, tá prisurin ikki er so høgur, at tað sjáldan verður talan um at minstaprisurin verður effektivur. Við øðrum orðum virka ymsu faktorararnir »útgjavnandi« fyri prisdannilsdi og tryggja ein meðalpris, sum liggur væl omanfyri tað, vit kenna. Men vert er at hava í huga, at tað í stóran mun er geografiska støðan og ein fullkomiliga fri kapping millum keypararnar, orsakað av at teir eru ov nógvir í tali — sum ger tað møgulegt altíð at tryggja hægst møgulega prisin. Í støðum har framleiðslu- og solumynstrið er eitt annað enn á Vesturstrondini t.d. á Bornholm, eru prisirnir fastir, men tó nakað hægri enn vit kenna her um okkara leiðir.

Burtursæð frá tí studningi, sum liggur í minsta-prisskipanini hjá EF — har seljarin fær endurgoldið munin millum minstaprisin og tað sum fæst fyri fiskin til djórafóði — verður ongin prisstudningur latin dansku fiskivinnuni, segði Tryggvi Johansen.

